

Finantsinspeksioon

Hr Jürgen Ligi
Rahandusministeerium
Suur-Ameerika 1
10122 TALLINN
info@fin.ee

Teie 04.08.2026 nr 13-1.1/3222-1
Meie 01.10.2026 nr 4.12-2/5591-1

Finantsinspeksiooni tagasiside Tagatisfondi institutsionaalse ja juhtimise korralduse muutmise väljatöötamiskavatsusele

Lugupeetud rahandusminister

Täname võimaluse eest esitada tagasiside Tagatisfondi institutsionaalse ja juhtimise korralduse muutmise väljatöötamiskavatsusele (edaspidi VTK). Finantsinspeksioon on VTK ja selle lisas 2 sisalduvad küsimused läbi töötanud ja püüab neile vastata.

Küsimused 1, 2 ja 25 (reformi variandid)

Finantsinspeksioon pooldab teist VTK-s esitatud varianti, mille kohaselt liidetakse Tagatisfond ja Finantsinspeksioon. Nõustume VTK-s välja toodud kaalutlustega, et liitmine soodustab mõlema asutuse/isiku tõhusust ning vähendab dubleerimist ja kulusid.

Küsimus 3 (avalik-õiguslik staatus)

Finantsinspeksioon on arvamisel, et Finantsinspeksiooni ja tagatisfondi liitmist ning Finantsinspeksiooni õiguslikku staatust ei peaks käsitlema ühe küsimusena. Eespool juba mainituna pooldame Tagatisfondi ja Finantsinspeksiooni liitmise ettepanekut, kuid leiame, et liitmine on võimalik ka ilma õigusliku staatuse muutmiseta. Käesoleval hetkel tekitab meie jaoks küsimusi, miks käsitletakse VTK-s staatuse küsimust, kui varasemalt ei ole sellekohast diskussiooni Finantsinspeksiooni ja rahandusministeeriumi vahel toimunud. Praeguses staadiumis ei ole selge, samuti ei selgu VTK-st, millist eesmärki staatuse muutmine praktikas teenib. Teeme ettepaneku nende küsimuste arutamise alustamiseks nii kahepoolsest kui ka ühiskomisjonis.

Juhul, kui rahandusministeerium peab siiski vajalikuks käsitleda Finantsinspeksiooni õiguslikku staatuse muutmist, tuleks meie hinnangul läbi analüüsida järgnevad teemad ja küsimused:

- millised on Finantsinspeksiooni õigusliku staatuse muutmise halduskoormuslikud ja finantsilised mõjud Finantsinspeksiooni ja Eesti Panga raamatupidamisele, põhivaradele (kas neid saab üldse enam eraldada ja kuidas) ja lepingutele? Kas Finantsinspeksiooni õigusliku

staatuse muutumisega seotud kulud on lõppkokkuvõttes madalamad võrreldes Tagatisfondi tegevuskuludega ehk millal realistlikult realiseeruks VTK-ga taotletav kulude kokkuvõtte? Finantsinspeksiooni õigusliku staatuse muutmisest tulenevate ümberkorralduste läbiviimine nii organisatsioonisiselt kui ka suhetes väliste osapooltega võtaks aastaid aega ning hetkel puudub VTK-s sellekohane detailne mõjuhindang.

- milliseks kujunevad Eesti Panga, Finantsinspeksiooni ja rahandusministeeriumi vahelised alluvussuhted (näiteks, kas Eesti Panga president peaks jätkuvalt kuuluma Finantsinspeksiooni nõukokku ning millised kohustused tekivad Finantsinspeksioonil rahandusministeeriumi ees), kuidas kohaldatakse avaliku teenistuse seadust Finantsinspeksiooni töötajatele (streigikeeld, vastutus, distsiplinaarmenetlused jne). Lisaks tuleb tähelepanu pöörata vastutuskindlustuslepingu sõlmimisele, põhikirja kehtestamise ja muutmise õigusele (kas läheb Vabariigi Valitsusele), majandusaasta eelarve auditeerimisele, avaliku huvi suurenemisele ja kaasnevatele kohustustele Riigikogu ja Vabariigi Valitsuse ees.
- kuidas suhestub Finantsinspeksiooni ja Tagatisfondi liitmisega FIS § 58 lõikes 2 sätestatud põhimõte, et Finantsinspeksiooni vahendite ebapiisavuse korral vastutab kahju hüvitamise eest Eesti Pank? Kas Finantsinspeksiooni ja Tagatisfondi liitmisel jääks vastutavaks isikuks jätkuvalt Eesti Pank või asenduks see rahandusministeeriumiga või kaoks vastutav isik üldse?
- millised oleks võimalused, tagajärjed ja potentsiaalsed kõrvalmõjud, kui Finantsinspeksiooni õigusliku staatuse muutmise asemel muudetakse hoopis Tagatisfondi staatust? Euroopa Liidu õigus ei nõua, et tagatisskeemid oleks avalik-õigusliku juriidilise isiku poolt hallatud, samuti on paljudes Euroopa Liidu liikmesriikides levinud vastupidine praktika.

Küsimus 4 (hoiuste hüvitamine)

Leiame, et Finantsinspeksioonile on võimalik panna seadusega hoiuste hüvitamise kohustus ning õigusloome tasandil ei oleks tegemist uue kontseptsiooniga, sest juba praegu eristab näiteks finantskriisi ennetamise ja lahendamise seadus finantsjärelevalve funktsiooni täitjat ja finantskriisi lahendamise funktsiooni täitjat. Lisaks on Finantsinspeksioonis saneerimisosakond, mis vastutab Finantsinspeksioonile seadusega pandud kriisilahenduse ülesannete täitmise eest ning mis täidab Tagatisfondile seadusega pandud tagatisskeemi ülesandeid koostöökokkuleppe alusel. Seega leiame, et Finantsinspeksiooni on võimalik seadusega kohustada vastutada hoiuste hüvitamise eest, sest tehniliselt on juba samasugune lahendus juba kasutusel.

Küsimused 5 – 7, 19 ja 20 (tagatisskeemi maksejõuetus, õigus- ja teovõime ning varade paigutamine)

Tagatisskeemi õigus- ja teovõime küsimustele ei oska me hetkel üheselt vastata ja peame vajalikuks nende küsimuste täiendavalt uurimist rahandusministeeriumi poolt, sest VTK leheküljel 25 on tõstatatud kahtlus, et kui liita Tagatisfond ja Finantsinspeksioon, siis kas see võib minna vastuollu põhimõttega, et üldiselt ei või avalik-õiguslik juriidiline isik tegeleda sekkuva haldusega (näiteks teha ettekirjutusi või määrata trahve, nagu Finantsinspeksioon seda teeb). Seda teemat tuleks analüüsida koosmõjus küsimusega 3 Finantsinspeksiooni staatuse kohta. Täiendavalt vajab ka analüüsimist Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 806/2014 artikli 42 seos Tagatisfondi juriidilise staatusega, sest artikkel 42 ei pane siseriiklike tagatisskeemide juriidilist staatust sõltuvusse SRB staatusega, vaid kohustab liikmesriike tagama, et siseriiklikult on SRB-le tagatud kõrgeim võim siseriiklike tagatisskeemide suhtes.

Vastuseks küsimusele 5, võib tagatisskeemi maksejõuetust meie hinnangul põhjustada olukord, kus mitu hüvitisjuhtumit esineb üheaegselt ning kus Tagatisfond ei suuda peale hüvitiste väljamaksmist seaduses sätestatud aja jooksul osafondi vahendite mahtu uuesti saavutada (näiteks turuosaliste arvu vähenemise või nende kestvate finantsprobleemide tõttu). Juhul, kui reformi tulemusel Tagatisfond ja Finantsinspeksioon liidetakse ning Tagatisfondi varade haldamine läheb üle rahandusministeeriumile, on meie hinnangul ülimalt oluline, et seaduse tasandil määratletaks täpselt

ära, kuidas varade haldamine peab toimuma. Mõistame, et teatud olukordades on riigil õigus kasutada Tagatisfondi varasid, kuid finantsstabiilsuse säilitamiseks peame vajalikuks teatud piirangute ja protseduuride kokkuleppimises seaduse tasandil (küsimus 19), et vältida kõiki fondi varade ära kasutamist.

Küsimused 8 – 11 (huvide konflikt, Tagatisfondi nõukogu ja juhataja ülesannete üleandmine Finantsinspeksioonile)

Oleme arvamisel, et Finantsinspeksiooni ja Tagatisfondi liitmisel tuleks Tagatisfondi juhi ja nõukogu ülesanded jagada ära Finantsinspeksiooni juhatuse ja nõukogu vahel. Finantsinspeksiooni nõukogule tuleks anda pädevused küsimustes, mis puudutavad eelarve kinnitamist, osamaksete määrade kehtestamist, laenu võtmist ja garantii taotlemist riigilt, audiitori määramist ja majandusaasta kinnitamist. Juhatusel peaksid jääma pädevused küsimustes, mis puudutavad Tagatisfondi funktsiooni täitva osakonna sisemist töökorraldust ja kollektiivi liikmeid, väljamaksete tegemist jms operatiivset korraldust.

Toetame ideed anda Tagatisfondi juhataja senine funktsioon üle ühe Finantsinspeksiooni juhatuse liikme pädevusse ning sisuline juhataja positsioon kaotada. Meie hinnangul ei pruugi selline muudatus suurendada huvide konflikti tekkimise ohtu, sest juba praegu on Finantsinspeksiooni juhatuse liikmete töökorraldus ja valdkondade vastutus jaotatud selliselt, et välditakse huvide konflikti tekkimise võimalust. Sama kehtib ka organisatsioonisiselt osakondadele ja töötajatele. Samas mõõname, et siinkohal on tõenäoliselt vaja täiendavalt analüüsida erinevaid suuniseid jms juhendeid, mis vastavaid tagatisskeemidega ja finantsjärelevalvega seotud olukordi Euroopa Liidu siseselt reguleerivad.

Selleks, et otsustamisel oleks ära kuulatud ka turuosalised ja Riigikogu saadikud, võib nõukogu juurde moodustada nõuandva organi tingimustel, et organi liikmetele ei maksta tasu ei Finantsinspeksiooni ega Tagatisfondi vahenditest või üldse mitte ning et organi otsustel on Finantsinspeksiooni nõukogu jaoks ainult soovituslik jõud. Lisaks leiame, et nõuandva organi liikmete koosseisu suurust tuleks vähendada, sest rahandusminister ja Eesti Panga president kuuluvad juba praegu Finantsinspeksiooni nõukokku. Huvide konflikti maandamiseks ei peaks ka Finantsinspeksiooni juhatuse esimees kuuluma nõuandva organi liikmeskonda, nagu kuulub esimees hetkel Tagatisfondi nõukokku. Seega võiks nõuandva organi liikmeskond kuuluda maksimaalselt neli liiget (näiteks kaks Riigikogu saadikut ja kaks turuosaliste esindajat). Nõuandva organi ja nõukogu vahelist suhtluse korda tuleks kindlasti reguleerida seaduse tasandil.

Küsimused 12 – 14 ja 21 – 24 (hüvitiste väljamaksmise protseduur, elektrooniline keskkond, likvideerijate, pankrotihaldurite ja moratooriumihaldurite roll, stressitestide tegemine jne)

Hüvitiste väljamaksmise protseduuri küsimuses leiame, et nõukogule peab jääma Tagatisfondi seaduse § 40 lõikes 1 nimetatud diskretsioon otsustada, läbi millise krediidiastutuse peaksid väljamaksed toimuma. Teoorias on mõistlikum kaasata väljamaksete tegemisse krediidiastutus, kes on seotud kahjujuhtumiga, et maandada halduskoormust, kuid praktikas võib esineda mitmeid takistusi, mida ei ole kõikehõlmavalt ette näha. Lisaks leiame, et hüvitise väljamaksmise protseduuri küsimus ei ole relevantne selle VTK käigus, vaid selle juurde tuleks tulla alles CMDI¹ paketi ülevõtmise käigus. Sama kehtib ka likvideerijate, pankrotihaldurite ja moratooriumihaldurite rolli (küsimus 14), stressitestide läbiviimise (küsimus 21), koostöökokkulepete (küsimus 22) ja avalikkuse teavitamise (küsimus 23) küsimustes. 24. küsimusele vastas Finantsinspeksioon selle aasta suvel CMDI ülevõtmise tööpaberi tagasisidestamise käigus.

Vastus küsimusele 13 sõltub sellest, kas kõnealuste muudatuste tegemine on sõltuvuses Tagatisfondi ja Finantsinspeksiooni liitmisest. Näiteks peame vajalikuks elektroonilise keskkonna loomist, kuid see on mõistlik ainult siis, kui toimub liitmine, sest reaalsuses puudub Tagatisfondil suutlikkus iseseisvalt

¹ Siinkohal peetud silmas Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiive (EL) 2026/804 ja 2026/806 ning määrust 2026/808.

sellist keskkonda välja arendada ja töös hoida. Juba praegu põhineb Tagatisfondi tegevus suuresti Finantsinspeksiooniga sõlmitud koostööleppel. Lisaks võib elektroonilise keskkonna ülalhoidmine vaid Tagatisfondi poolt suurendada tema kulusid, mis läheb vastuollu VTK ideega vähendada dubleerimist ja seeläbi Tagatisfondi tegevuskulusid. Elektrooniline keskkond peaks võimaldama hoiustaja isikusamasuse tuvastamist, hüvitise suuruse kontrollimist, väljamaksekonto esitamist, dokumentide edastamist, teavituste kättesaamist ja ülevõetud suhtlust.

Küsimused 15 – 19 (osamaksete kogumine ja teised osafondid)

Finantsinspeksioon toetab Tagatisfondi vahendite mahu suurendamist, sest võimaliku hüvitisjuhtumi võib kogutud vahenditest piisata vaid väikseima Eesti panga hoiustajate hoiuste hüvitamiseks. Veel enam, tulenevalt CMDI muudatustest, suureneb Tagatisfondi vahendite suhe hüvitamisele kuuluvate hoiuste suhtes (näiteks kinnisvaraga seotud hoiuste hüvitismäära suurendamine 500 000 eurole). Samas tuleks sihttasemete tõstmisel arvestada, et see ei tekitaks liigset koormust turuosalistele. Seetõttu oleme avatud ideele vaadata üle teiste osafondide sihttasemed, sest see võib oluliselt mõjutada näiteks Eesti investeerimisühingute atraktiivsust tarbijate ja investorite silmis piiriüleste teenuste osutamisel. Osafondide sihttasemete ülevaatamisel tuleks meie arvates lähtuda teiste riikide praktikast ja turuarengutest nii siseriiklike kui ka piiriüleste teenuste osutamisel.

Vastused küsimustele 17 ja 18 tulevad juba osaliselt CMDI paketist. Enne paketti ülevõtvat eelnõud nägemata on raske vastata, kas tuleks kehtestada täiendavaid piiranguid ja nõudeid.

Küsimus 26 (teised hoiuste tagamise osafondid)

Finantsinspeksioon on avatud ideele konsolideerida omavahel või kaotada mõned osafondid, küll aga peaks sellele eelnema põhjalikum finants- ja õiguslik analüüs ning laiem poliitiline diskussioon.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Kerstin Pilt

juhatuse esimees

Anastasia Nõmmik 668 0538

anastasia.nommik@fi.ee